പദ്മപുരാണമ്/ഖണ്ഡഃ 1 (സൃഷ്ടിഖണ്ഡമ്)/അധ്യായഃ 15

http://aksharamukha.appspot.com/api/website?source=Devanagari&target=Malayalam&preOptions=[]&postOptions=[]&nativize=false&url=https://sa.wikisource.org//sa.wikisource.org/s/i52

ഭീഷ്മ ഉവാച.

കിം കൃതം ബ്രഹ്മണാ ബ്രഹ്മൻപ്രേഷ്യ വാരാണസീപുരീമ്.

ജനാർദനേന കിം കർമ ശംകരേണ ച യന്മുനേ1.

കഥം യജ്ഞഃ കൃതസ്തേന കസ്മിംസ്തീർഥേ വദസ്വ മേ.

കേ സദസ്യാ ഋത്വിജശ്ച സർവാംസ്താൻപ്രബ്രവീഹി മേ2.

കേ ദേവാസ്തർപിതാസ്തേന ഏതന്മേ കൗതുകം മഹത്.

പുലസ്ത്യ ഉവാച.

ശ്രീനിധാനം പുരം മേരോഃ ശിഖരേ രത്നചിത്രിതമ്3.

അനേകാശ്ചര്യനിലയംബഹുപാദപസംകുലമ്.

വിചിത്രധാതുഭിശ്ചിത്രം സ്വച്ഛസ്ഫടികനിർമലമ്4.

ലതാവിതാനശോഭാഢ്യം ശിഖിശബ്ദവിനാദിതമ്.

മൃഗേന്ദ്രരവവിത്രസ്ത ഗജയൂഥസമാകുലമ്5.

നിർഝരാംബുപ്രപാതോത്ഥ ശീകരാസാരശീതലമ്.

വാതാഹതതരുവ്രാത പ്രസന്നാപാനചിത്രിതമ്6.

മൃഗനാഭിവരാമോദ വാസിതാശേഷകാനനമ്.

ലതാഗൃഹരതിശ്രാന്ത സുപ്തവിദ്യാധരാധ്വഗമ്7.

പ്രഗീതകിന്നരവ്രാത മധുരധ്വനിനാദിതമ്.
തസ്മിന്നനേകവിന്യാസ ശോഭിതാശേഷഭൂമികമ്8.
വൈരാജം നാമ ഭവനം ബ്രഹ്മണഃ പരമേഷ്ഠിനഃ.
തത്ര ദിവ്യാംഗനോദ്ഗീത മധുരധ്വനി നാദിതാ9.
പാരിജാതതരൂത്പന്ന മംജരീദാമമാലിനീ.
രത്നരശ്മിസമൂഹോത്ഥ ബഹുവർണവിചിത്രിതാ10.
വിന്യസ്തസ്തംഭകോടിസ്തു നിർമലാദർശശോഭിതാ.
അപ്സരോനൃത്യവിന്യാസ വിലാസോല്ലാസലാസിതാ11.
ബഹ്വാതോദ്യസമുത്പന്നസമൂഹസ്വനനാദിതാ.
ലയതാലയുതാനേക ഗീതവാദിത്ര ശോഭിതാ12.
സഭാ കാംതിമതീ നാമ ദേവാനാം ശർമദായികാ.
ഋഷിസംഘസമായുക്താ മുനിവൃംദനിഷേവിതാ13.
ദ്വിജാതിസാമശബ്ദേന നാദിതാ ്നംദദായിനീ.
തസ്യാം നിവിഷ്ടോ ദേവേശസ്സംധ്യാസക്തഃ പിതാമഹഃ14.
ധ്യായതി സ്മ പരം ദേവം യേനേദം നിർമിതം ജഗത്.
ധ്യായതോ ബുദ്ധിരുത്പന്നാ കഥം യജ്ഞം കരോമ്യഹമ്15.
കസ്മിൻസ്ഥാനേ മയാ യജ്ഞഃ കാര്യഃ കുത്ര ധരാതലേ.
കാശീപ്രയാഗസ്തുംഗാ ച നൈമിഷം ശൃംഖലം തഥാ16.
കാംചീ ഭദ്രാ ദേവികാ ച കുരുക്ഷേത്രം സരസ്വതീ.
പ്രഭാസാദീനി തീർഥാനി പൃഥിവ്യാമിഹ മധ്യതഃ17.
ക്ഷേത്രാണി പുണ്യതീർഥാനി സംതി യാനീഹ സർവശഃ.
മദാദേശാച്ച രുദ്രേണ കൃതാന്യന്യാനി ഭൂതലേ18.
യഥാഹം സർവദേവേഷു ആദിദേവോ വ്യവസ്ഥിതഃ.
തഥാ ചൈകം പരം തീർഥമാദിഭൂതം കരോമ്യഹമ്19.
അഹം യത്ര സമുത്പന്നഃ പദ്മം തദ്വിഷ്ണുനാഭിജമ്.
പുഷ്കരം പ്രോച്യതേ തീർഥമൃഷിഭിർവേദപാഠകൈഃ20.

ഏവം ചിംതയതസ്തസ്യ ബ്രഹ്മണസ്തു പ്രജാപതേഃ.

മതിരേഷാ സമുത്പന്നാ വ്രജാമ്യേഷ ധരാതലേ21.

പ്രാക്സ്ഥാനം സ സമാസാദ്യ പ്രവിഷ്ടസ്തദ്വനോത്തമമ്.

നാനാദ്രുമലതാകീർണം നാനാപുഷ്പോപശോഭിതമ്22.

നാനാപക്ഷിരവാകീർണം നാനാമൃഗഗണാകുലമ്.

ദ്രുമപുഷ്പഭരാമോദൈർവാസയദ്യത്സുരാസുരാൻ23.

ബുദ്ധിപൂർവമിവ ന്യസ്തൈഃ പുഷ്പൈർഭൂഷിതഭൂതലമ്.

നാനാഗംധരസൈഃ പക്വാപക്വൈശ്ച ഷഡൃതൂദ്ഭവൈഃ24.

ഫലൈഃ സുവർണരൂപാഢ്യൈർഘ്രാണദൃഷ്ടിമനോഹരൈഃ.

ജീർണം പത്രം തൃണം യത്ര ശുഷ്കകാഷ്ഠഫലാനി ച25.

ബഹിഃ ക്ഷിപതി ജാതാനി മാരുതോനുഗ്രഹാദിവ.

നാനാപുഷ്പസമൂഹാനാം ഗംധമാദായ മാരുതഃ26.

ശീതലോ വാതി ഖം ഭൂമിം ദിശോ യത്രാഭിവാസയൻ.

ഹരിതസ്നിഗ്ധ നിശ്ഛിദ്രൈരകീടകവനോത്കടൈഃ27.

വൃക്ഷൈരനേകസംജ്ഞൈര്യദ്ഭൂഷിതം ശിഖരാന്വിതൈഃ.

അരോഗൈർദർശനീയൈശ്ച സുവൃത്തൈഃ കൈശ്ചിദുജ്ജ്വലൈഃ28.

കുടുംബമിവ വിപ്രാണാമൃത്വിഗ്ഭിർഭാതി സർവതഃ.

ശോഭംതേ ധാതുസംകാശൈരംകുരൈഃ പ്രാവൃതാ ദ്രുമാഃ29.

കുലീനൈരിവ നിശ്ഛിദ്രൈഃ സ്വഗുണൈഃ പ്രാവൃതാ നരാഃ.

പവനാവിദ്ധശിഖരൈഃ സ്പൃശംതീവ പരസ്പരമ്30.

ആജിഘ്രംതീ വചാ്ന്യോന്യം പുഷ്പശാഖാവതംസകാഃ.

നാഗവൃക്ഷാഃ ക്വചിത്പുഷ്പൈർദ്രുമവാനീരകേസരൈഃ31.

നയനൈരിവ ശോഭംതേ ചംചലൈഃ കൃഷ്ണതാരകൈഃ.

പുഷ്പസംപന്നശിഖരാഃ കർണികാരദ്രുമാഃ ക്വചിത്32.

യുഗ്മയുഗ്മാദ്വിധാ ചേഹ ശോഭന്ത ഇവ ദംപതീ.

സുപുഷ്പപ്രഭവാടോപൈസ്സിംദുവാര ദ്രുപംക്തയഃ33.

മൂർതിമത്യ ഇവാഭാംതി പൂജിതാ വനദേവതാഃ.

ക്വചിത്ക്വചിത്കുംദലതാഃ സപുഷ്പാഭരണോജ്ജ്വലാഃ34.

ദിക്ഷു വൃക്ഷേഷു ശോഭംതേ ബാലചംദ്രാ ഇവോച്ഛ്രിതാഃ.

സർജാർജുനാഃ ക്വചിദ്ഭാന്തി വനോദ്ദേശേഷു പുഷ്പിതാഃ35.

ധൗതകൗശേയവാസോഭിഃ പ്രാവൃതാഃ പുരുഷാ ഇവ.

അതിമുക്തകവല്ലീഭിഃ പുഷ്പിതാഭിസ്തഥാ ദ്രുമാഃ36.

ഉപഗൂഢാ വിരാജംതേ സ്വനാരീഭിരിവ പ്രിയാഃ.

അപരസ്പരസംസക്തൈഃ സാലാശോകാശ്ച പല്ലവൈഃ37.

ഹസ്തൈർഹസ്താൻസ്പൃശംതീവ സുഹൃദശ്ചിരസംഗതാഃ.

ഫലപുഷ്പഭരാനമ്രാഃ പനസാഃ സരലാർജുനാഃ38.

അന്യോന്യമർചയംതീവ പുഷ്പൈശ്ചൈവ ഫലൈസ്തഥാ.

മാരുതാവേഗസംശ്ലിഷ്ടൈഃ പാദപാസ്സാലബാഹുഭിഃ39.

അഭ്യാശമാഗതം ലോകം പ്രതിഭാവൈരിവോത്ഥിതാഃ.

പുഷ്പാണാമവരോധേന സുശോഭാർഥം നിവേശിതാഃ40.

വസംതമഹമാസാദ്യ പുരുഷാൻസ്പർദ്ധയംതി ഹി.

പുഷ്പശോഭാഭരനതൈഃ ശിഖരൈർവായുകംപിതൈഃ41.

നൃത്യംതീവ നരാഃ പ്രീതാഃ സ്രഗലംകൃതശേഖരാഃ.

ശൃംഗാഗ്രപവനക്ഷിപ്താഃ പുഷ്പാവലിയുതാ ദ്രുമാഃ42.

സവല്ലീകാഃ പ്രനൃത്യംതി മാനവാ ഇവ സപ്രിയാഃ.

സ്വപുഷ്പനതവല്ലീഭിഃ പാദപാഃ ക്വചിദാവൃതാഃ43.

ഭാംതി താരാഗണൈശ്ചിത്രൈഃ ശരദീവ നഭസ്തലമ്.

ദ്രുമാണാമഥവാഗ്രേഷു പുഷ്പിതാ മാലതീ ലതാഃ44.

ശേഖരാഇവ ശോഭംതേ രചിതാ ബുദ്ധിപൂർവകമ്.

ഹരിതാഃ കാംചനച്ഛായാഃ ഫലിതാഃ പുഷ്പിതാ ദ്രുമാഃ45.

സൗഹൃദം ദർശയംതീവ നരാഃ സാധുസമാഗമേ.

പുഷ്പകിംജൽകകപിലാ ഗതാഃ സർവദിശാസു ച46.

കദംബപുഷ്പസ്യ ജയം ഘോഷയംതീവ ഷട്പദാഃ.

ക്വചിത്പുഷ്പാസവക്ഷീബാഃ സംപതംതി തതസ്തതഃ47.

പുംസ്കോകിലഗണാവൃക്ഷ ഗഹനേഷ്വിവ സപ്രിയാഃ.

ശിരീഷപുഷ്പസംകാശാഃ ശുകാ മിഥുനശഃ ക്വചിത്48.

കീർതയംതി ഗിരശ്ചിത്രാഃ പൂജിതാ ബ്രാഹ്മണാ യഥാ.

സഹചാരിസുസംയുക്താ മയൂരാശ്ചിത്രബർഹിണഃ49.

വനാംതേഷ്വപി നൃത്യംതി ശോഭംത ഇവ നർത്തകാഃ.

കൂജംതഃപക്ഷിസംഘാതാ നാനാരുതവിരാവിണഃ50 1.15.50.

കുർവംതി രമണീയം വൈ രമണീയതരം വനമ്.

നാനാമൃഗഗണാകീർണം നിത്യം പ്രമുദിതാംഡജമ്51.

തദ്വനം നംദനസമം മനോദൃഷ്ടിവിവർദ്ധനമ്.

പദ്മയോനിസ്തു ഭഗവാംസ്തഥാ രൂപം വനോത്തമമ്52.

ദദർശാദർശവദ്ദൃഷ്ട്യാ സൗമ്യയാപാ പയന്നിവ.

താ വൃക്ഷപംക്തയഃ സർവാ ദൃഷ്ട്വാ ദേവം തഥാഗതമ്53.

നിവേദ്യ ബ്രഹ്മണേ ഭക്ത്യാ മുമുചുഃ പുഷ്പസംപദഃ.

പുഷ്പപ്രതിഗ്രഹം കൃത്വാ പാദപാനാം പിതാമഹഃ54.

വരം വൃണീധ്വം ഭദ്രം വഃ പാദപാനിത്യുവാച സഃ.

ഏവമുക്താ ഭഗവതാ തരവോ നിരവഗ്രഹാഃ55.

ഊചുഃ പ്രാംജലയഃ സർവേ നമസ്കൃത്വാ വിരിംചനമ്.

വരം ദദാസി ചേദ്ദേവ പ്രപന്നജനവത്സല56.

ഇഹൈവ ഭഗവന്നിത്യം വനേ സംനിഹിതോ ഭവ.

ഏഷ നഃ പരമഃ കാമഃ പിതാമഹ നമോസ്തു തേ57.

ത്വം ചേദ്വസസി ദേവേശ വനേസ്മിന്വിശ്വഭാവന.

സർവാത്മനാ പ്രപന്നാനാം വാംഛതാമുത്തമം വരമ്58.

വരകോടിഭിരന്യാഭിരലം നോ ദീയതാം വരമ്.

സന്നിധാനേന തീർഥേഭ്യ ഇദം സ്യാത്പ്രവരം മഹത്59.

ബ്രഹ്മോവാച.

ഉത്തമം സർവക്ഷേത്രാണാം പുണ്യമേതദ്ഭവിഷ്യതി.

നിത്യം പുഷ്പഫലോപേതാ നിത്യസുസ്ഥിരയൗവനാഃ60.

കാമഗാഃ കാമരൂപാശ്ച കാമരൂപഫലപ്രദാഃ.

കാമസംദർശനാഃ പുംസാം തപഃസിദ്ധ്യുജ്ജ്വലാ നൃണാമ്61.

ശ്രിയാ പരമയാ യുക്താ മത്പ്രസാദാദ്ഭവിഷ്യഥ.

ഏവം സ വരദോ ബ്രഹ്മാ അനുജഗ്രാഹ പാദപാൻ62.

സ്ഥിത്വാ വർഷ സഹസ്രം തു പുഷ്കരം പ്രക്ഷിപദ്ഭുവി.

ക്ഷിതിർനിപതിതാ തേന വ്യകംപത രസാതലമ്63.

വിവശാസ്തത്യജുർവേലാം സാഗരാഃ ക്ഷുഭിതോർമയഃ.

ശക്രാശനി ഹതാനീവ വ്യാഘ്ര വ്യാലാ വൃതാനി ച64.

ശിഖരാണ്യപ്യശീര്യംത പർവതാനാം സഹസ്രശഃ.

ദേവസിദ്ധവിമാനാനി ഗംധർവനഗരാണി ച65.

പ്രചേലുർബഭ്രമുഃ പേതുർവിവിശുശ്ച ധരാതലമ്.

കപോതമേഘാഃ ഖാത്പേതുഃ പുടസംഘാതദർശിനഃ66.

ജ്യോതിർഗണാംശ്ഛാദയംതോ ബഭൂവുസ്തീവ്ര ഭാസ്കരാഃ.

മഹതാ തസ്യ ശബ്ദേന മൂകാംധബധിരീകൃതമ്67.

ബഭൂവ വ്യാകുലം സർവം ത്രൈലോക്യം സചരാചരമ്.

സുരാസുരാണാം സർവേഷാം ശരീരാണി മനാംസി ച68.

അവസേദുശ്ച കിമിതി കിമിത്യേതന്ന ജജ്ഞിരേ.

ധൈര്യമാലംബ്യ സർവേ്വഥ ബ്രഹ്മാണം ചാപ്യലോകയൻ69.

ന ച തേ തമപശ്യംത കുത്ര ബ്രഹ്മാഗതോ ഹ്യഭൂത്.

കിമർഥം കംപിതാ ഭൂമിർനിമിത്തോത്പാതദർശനമ്70.

താവദ്വിഷ്ണുർഗതസ്തത്ര യത്ര ദേവാ വ്യവസ്ഥിതാഃ.

പ്രണിപത്യ ഇദം വാക്യമുക്തവംതോ ദിവൗകസഃ71.

കിമേതദ്ഭഗവൻബ്രൂഹി നിമിത്തോത്പാതദർശനമ്.

ത്രൈലോക്യം കംപിതം യേന സംയുക്തം കാലധർമണാ72.

ജാതകല്പാവസാനം തു ഭിന്നമര്യാദസാഗരമ്.

ചത്വാരോ ദിഗ്ഗജാഃ കിം തു ബഭൂവുരചലാശ്ചലാഃ73.

സമാവൃതാ ധരാ കസ്മാത്സപ്തസാഗരവാരിണാ.

ഉത്പത്തിർനാസ്തി ശബ്ദസ്യ ഭഗവന്നിഃ പ്രയോജനാ74.

യാദൃശോ വാ സ്മൃതഃ ശബ്ദോ ന ഭൂതോ ന ഭവിഷ്യതി.

ത്രൈലോക്യമാകുലം യേന ചക്രേ രൗദ്രേണ ചോദ്യതാ75.

ശുഭോ്ശുഭോ വാ ശബ്ദോരേയം ത്രൈലോക്യസ്യ ദിവൗകസാമ്.

ഭഗവന്യദി ജാനാസി കിമേതത്കഥയസ്വ നഃ76.

ഏവമുക്തോ്ബ്രവീദ്വിഷ്ണുഃ പരമേണാനുഭാവിതഃ.

മാ ഭൈഷ്ട മരുതഃ സർവേ ശൃണുധ്വം ചാത്ര കാരണമ്77.

നിശ്ചയേനാനുവിജ്ഞായ വക്ഷ്യാമ്യേഷ യഥാവിധമ്.

പദ്മഹസ്തോ ഹി ഭഗവാൻബ്രഹ്മാ ലോകപിതാമഹഃ78.

ഭൂപ്രദേശേ പുണ്യരാശൗ യജ്ഞം കർതും വ്യവസ്ഥിതഃ.

അവരോഹേ പർവതാനാം വനേ ചാതീവശോഭനേ79.

കമലം തസ്യ ഹസ്താത്തു പതിതം ധരണീതലേ.

തസ്യ ശബ്ദോ മഹാനേഷ യേന യൂയം പ്രകംപിതാഃ80.

തത്രാസൗ തരുവൃംദേന പുഷ്പാമോദാഭിനംദിതഃ.

അനുഗൃഹ്യാഥ ഭഗവാന്വനം തത്സമൃഗാംഡജമ്81.

ജഗതോ്നുഗ്രഹാർഥായ വാസം തത്രാന്വരോചയത്.

പുഷ്കരം നാമ തത്തീർഥം ക്ഷേത്രം വൃഷഭമേവ ച82.

ജനിതം തദ്ഭഗവതാ ലോകാനാം ഹിതകാരിണാ.

ബ്രഹ്മാണം തത്ര വൈ ഗത്വാ തോഷയധ്വം മയാ സഹ83.

ആരാധ്യമാനോ ഭഗവാൻപ്രദാസ്യതി വരാന്വരാൻ.

ഇത്യുക്ത്വാ ഭഗവാന്വിഷ്ണുഃ സഹ തൈർദേവദാനവൈഃ84.

ജഗാമ തദ്വനോദ്ദേശം യത്രാസ്തേ സ തു കംജജഃ.

പ്രഹൃഷ്ടാസ്തുഷ്ടമനസഃ കോകിലാലാപലാപിതാഃ85.
പുഷ്പോച്ചയോജ്ജ്വലം ശസ്തം വിവിശുർബ്രഹ്മണോ വനമ്.
സംപ്രാപ്തം സർവദേവൈസ്തു വനം നംദനസംമിതമ്86.
പദ്മിനീമൃഗപുഷ്പാഢ്യം സുദൃഢം ശുശുഭേ തദാ.
പ്രവിശ്യാഥ വനം ദേവാഃ സർവപുഷ്പോപശോഭിതമ്87.
ഇഹ ദേവോസ്തീതി ദേവാ ബഭ്രമുശ്ച ദിദൃക്ഷവഃ.
മൃഗയംതസ്തതസ്തേ തു സർവേ ദേവാഃ സവാസവാഃ88.
അദ്ഭുതസ്യ വനസ്യാംതം ന തേ ദദൃശുരാശുഗാഃ.
വിചിന്വദ്ഭിസ്തദാ ദേവം ദൈവൈർവായുർവിലോകിതഃ89.
സ താനുവാച ബ്രഹ്മാണം ന ദ്രക്ഷ്യഥ തപോ വിനാ.
തദാ ഖിന്നാ വിചിന്വംതസ്തസ്മിൻപർവതരോധസി90.
ദക്ഷിണേ ചോത്തരേ ചൈവ അംതരാലേ പുനഃ പുനഃ.
വായൂക്തം ഹൃദയേ കൃത്വാ വായുസ്താനബ്രവീത്പുനഃ91.
ത്രിവിധോ ദർശനോപായോ വിരിംചേരസ്യ സർവദാ.
ശ്രദ്ധാ ജ്ഞാനേന തപസാ യോഗേന ച നിഗദ്യതേ92.
സകലം നിഷ്കലം ചൈവ ദേവം പശ്യംതി യോഗിനഃ.
തപസ്വിനസ്തു സകലം ജ്ഞാനിനോ നിഷ്കലം പരമ്93.
സമുത്പന്നേ തു വിജ്ഞാനേ മംദശ്രദ്ധോ ന പശ്യതി.
ഭക്ത്യാ പരമയാ ക്ഷിപ്രം ബ്രഹ്മ പശ്യംതി യോഗിനഃ94.
ദ്രഷ്ടവ്യോ നിർവികാരോഽസൗ പ്രധാനപുരുഷേശ്വരഃ.
കർമണാ മനസാ വാചാ നിത്യയുക്താഃ പിതാമഹമ്95.
തപശ്ചരത ഭദ്രം വോ ബ്രഹ്മാരാധനതത്പരാഃ.
ബ്രാഹ്മീം ദീക്ഷാം പ്രപന്നാനാം ഭക്താനാം ച ദ്വിജന്മനാമ്96.
സർവകാലം സ ജാനാതി ദാതവ്യം ദർശനം മയാ.
വായോസ്തു വചനം ശ്രുത്വാ ഹിതമേതദവേത്യ ച97.
ബ്രഹ്മേച്ഛാവിഷ്ടമതയോ വാക്പതിം ച തതോഽബ്രുവൻ.

പ്രജ്ഞാനവിബുധാസ്മാകം ബ്രാഹ്മീം ദീക്ഷാം വിധത്സ്വ നഃ98.
സ ദിദീക്ഷയിഷുഃ ക്ഷിപ്രമമരാൻബ്രഹ്മദീക്ഷയാ.
വേദോക്തേന വിധാനേന ദീക്ഷയാമാസ താൻഗുരുഃ99.
വിനീതവേഷാഃ പ്രണതാ അംതേവാസിത്വമായയുഃ.
ബ്രഹ്മപ്രസാദം സംപ്രാപ്താഃ പൗഷ്കരം ജ്ഞാനമീരിതമ്100 1.15.100.
യജ്ഞം ചകാര വിധിനാ ധിഷണോധ്വര്യുസത്തമഃ.
പദ്മം കൃത്വാ മൃണാലാഢ്യം പദ്മദീക്ഷാപ്രയോഗതഃ101.
അനുജഗ്രാഹ ദേവാംസ്താൻസുരേച്ഛാ പ്രേരിതോ മുനിഃ.
തേഭ്യോ ദദൗ വിവേകിഭ്യഃ സ വേദോക്താവധാനവിത്102.
ദീക്ഷാം വൈ വിസ്മയം ത്യക്ത്വാ ബൃഹസ്പതിരുദാരധീഃ.
ഏകമഗ്നിം ച സംസ്കൃത്യ മഹാത്മാ ത്രിദിവൗകസാമ്103.
പ്രാദാദാംഗിരസസ്തുഷ്ടോ ജാപ്യം വേദോദിതം തു യത്.
ത്രിസുപർണം ത്രിമധു ച പാവമാനീം ച പാവനീമ്104.
സ ഹി ജാപ്യാദികം സർവമശിക്ഷയദുദാരധീഃ.
ആപോ ഹിഷ്ഠേതി യത്സ്നാനം ബ്രാഹ്മം തത്പരിപഠ്യതേ105.
പാപഘ്നം ദുഷ്ടശമനം പുഷ്ടിശ്രീബലവർദ്ധനമ്.
സിദ്ധിദം കീർതിദം ചൈവ കലികല്മഷനാശനമ്106.
തസ്മാത്സർവപ്രയത്നേന ബ്രാഹ്മസ്നാനം സമാചരേത്.
കുർവംതോ മൗനിനോ ദാംതാ ദീക്ഷിതാഃ ക്ഷപിതേംദ്രിയാഃ107.
സർവേ കമംഡലുയുതാ മുക്തകക്ഷാക്ഷമാലിനഃ.
ദംഡിനശ്ചീരവസ്ത്രാശ്ച ജടാഭിരതിശോഭിതാഃ108.
സ്നാനാചാരാസനരതാഃ പ്രയത്നധ്യാനധാരിണഃ.
മനോ ബ്രഹ്മണി സംയോജ്യ നിയതാഹാരകാംക്ഷിണഃ109.
അതിഷ്ഠന്ദർശനാലാപസംഗധ്യാനവിവർജിതാഃ.
ഏവം വ്രതധരാഃ സർവേ ത്രികാലം സ്നാനകാരിണഃ110.
ഭക്ത്യാ പരമയാ യുക്താ വിധിനാ പരമേണ ച.

കാലേന മഹതാ ധ്യാനാദ്ദേവജ്ഞാനമനോഗതാഃ111.

ബ്രഹ്മധ്യാനാഗ്നിനിർദഗ്ധാ യദാ ശുദ്ധൈകമാനസാഃ.

അവിർബഭൂവ ഭഗവാൻസർവേഷാം ദൃഷ്ടിഗോചരഃ112.

തേജസാപ്യായിതാസ്തസ്യ ബഭൂവുർഭ്രാംതചേതസഃ.

തതോവലംബ്യ തേ ധൈര്യമിഷ്ടം ദേവം യഥാവിധി113.

ഷഡംഗവേദയോഗേന ഹൃഷ്ടചിത്താസ്തു തത്പരാഃ.

ശിരോഗതൈരംജലിഭിഃ ശിരോഭിശ്ച മഹീം ഗതാഃ114.

തുഷ്ടുവുഃ സൃഷ്ടികർത്താരം സ്ഥിതികർതാരമീശ്വരമ്.

ദേവാ ഊചുഃ.

ബ്രഹ്മണേ ബ്രഹ്മദേഹായ ബ്രഹ്മണ്യായാ്ജിതായ ച115.

നമസ്കുർമഃ സുനിയതാഃ ക്രതുവേദപ്രദായിനേ.

ലോകാനുകംപിനേ ദേവ സൃഷ്ടിരൂപായ വൈ നമഃ116.

ഭക്താനുകംപിനേത്യർഥം വേദജാപ്യസ്തുതായ ച.

ബഹുരൂപസ്വരൂപായ രൂപാണാം ശതധാരിണേ117.

സാവിത്രീപതയേ ദേവ ഗായത്രീപതയേ നമഃ.

പദ്മാസനായ പദ്മായ പദ്മവക്ത്രായ തേ നമഃ118.

വരദായ വരാർഹായ കൂർമായ ച മൃഗായ ച.

ജടാമകുടയുക്തായ സ്രുവസ്രുചനിധാരിണേ119.

മൃഗാംകമൃഗധർമായ ധർമനേത്രായ തേ നമഃ.

വിശ്വനാമ്നേ്ഥ വിശ്വായ വിശ്വേശായ നമോനമഃ120.

ധർമനേത്രത്രാണമസ്മാദധികം കർതുമർഹസി.

വാങ്മനഃകായഭാവൈസ്ത്വാം പ്രപന്നാസ്സ്മഃ പിതാമഹ121.

ഏവം സ്തുതസ്തദാ ദേവൈർബ്രഹ്മാ ബ്രഹ്മവിദാം വരഃ.

പ്രദാസ്യാമി സ്മൃതോ ബാഢമമോഘം ദർശനം ഹി വഃ122.

ബ്രുവംതു വാംഛിതം പുത്രാഃ പ്രദാസ്യാമി വരാന്വരാൻ.

ഏവമുക്താ ഭഗവതാ ദേവാ വചനമബ്രുവൻ123.

ഏഷ ഏവാദ്യ ഭഗവൻസുപര്യാപ്തോ മഹാമ്വരഃ.

ജനിതോ നഃ സുശബ്ദോയം കമലം ക്ഷിപതാ ത്വയാ124.

കിമർഥം കംപിതാ ഭൂമിർലോകാശ്ചാകുലിതാഃ കൃതാഃ.

നൈതന്നിരർഥകം ദേവ ഉച്യതാമത്ര കാരണമ്125.

ബ്രഹ്മോവാച.

യുഷ്മദ്ധിതാർഥമേതദ്വൈ പദ്മം വിനിഹിതം മയാ.

ദേവതാനാം ച രക്ഷാർഥം ശ്രൂയതാമത്ര കാരണമ്126.

അസുരോ വജ്രനാഭോഽയം ബാലജീവാപഹാരകഃ.

അവസ്ഥിതസ്ത്വവഷ്ടഭ്യ രസാതലതലാശ്രയമ്127.

യുഷ്മദാഗമനം ജ്ഞാത്വാ തപസ്ഥാന്നിഹിതായുധാൻ.

ഹംതുകാമോ ദുരാചാരഃ സേംദ്രാനപി ദിവൗകസഃ128.

ഘാതഃ കമലപാതേന മയാ തസ്യ വിനിർമിതഃ.

സ രാജ്യൈശ്വര്യദർപിഷ്ടസ്തേനാസൗ നിഹതോ മയാ129.

ലോകേഽസ്മിൻസമയേ ഭക്താ ബ്രാഹ്മണാ വേദപാരഗാഃ.

മൈവ തേ ദുർഗതിം യാംതു ലഭംതാം സുഗതിം പുനഃ130.

ദേവാനാം ദാനവാനാം ച മനുഷ്യോരഗരക്ഷസാമ്.

ഭൂതഗ്രാമസ്യ സർവസ്യ സമോസ്മി ത്രിദിവൗകസഃ131.

യുഷ്മദ്ധിതാർഥം പാപോഽസൗ മയാ മംത്രേണ ഘാതിതഃ.

പ്രാപ്തഃ പുണ്യകൃതാൻലോകാൻകമലസ്യാസ്യ ദർശനാത്132.

യന്മയാ പദ്മമുക്തം തു തേനേദം പുഷ്കരം ഭുവി.

ഖ്യാതം ഭവിഷ്യതേ തീർഥം പാവനം പുണ്യദം മഹത്133.

പൃഥിവ്യാം സർവജംതൂനാം പുണ്യദം പരിപഠ്യതേ.

കൃതോ ഹ്യനുഗ്രഹോ ദേവാ ഭക്താനാം ഭക്തിമിച്ഛതാമ്134.

വനേസ്മിന്നിത്യവാസേന വൃക്ഷൈരഭ്യർഥിതേന ച.

മഹാകാലോ വനേഽത്രാഗാദാഗതസ്യ മമാനഘാഃ135.

തപസ്യതാം ച ഭവതാം മഹജ്ജ്ഞാനം പ്രദർശിതമ്.

കുരുധ്വം ഹൃദയേ ദേവാഃ സ്വാർഥം ചൈവ പരാർഥകമ്136.

ഭവദ്ഭിർദർശനീയം തു നാനാരൂപധരൈർഭുവി.

ദ്വിഷന്വൈ ജ്ഞാനിനം വിപ്രം പാപേനൈവാർദിതോ നരഃ137.

ന വിമുച്യേത പാപേന ജന്മകോടിശതൈരപി.

വേദാംഗപാരഗം വിപ്രം ന ഹന്യാന്ന ച ദൂഷയേത്138.

ഏകസ്മിന്നിഹതേ യസ്മാത്കോടിർഭവതി ഘാതിതാ.

ഏകം വേദാംതഗം വിപ്രം ഭോജയേച്ഛ്രദ്ധയാന്വിതഃ139.

തസ്യ ഭുക്താ ഭവേത്കോടിർവിപ്രാണാം നാത്ര സംശയഃ.

യഃ പാത്രപൂരണീം ഭിക്ഷാം യതീനാം തു പ്രയച്ഛതി140.

വിമുക്തഃ സർവപാപേഭ്യോ നാ്സൗ ദുർഗതിമാപ്നുയാത്.

യഥാഹം സർവദേവാനാം ജ്യേഷ്ഠഃ ശ്രേഷ്ഠഃ പിതാമഹഃ141.

തഥാ ജ്ഞാനീ സദാ പൂജ്യോ നിർമമോ നിഃ പരിഗ്രഹഃ.

സംസാരബംധമോക്ഷാർഥം ബ്രഹ്മഗുപ്തമിദം വ്രതമ്142.

മയാ പ്രണീതം വിപ്രാണാമപുനർഭവകാരണമ്.

അഗ്നിഹോത്രമുപാദായ യസ്ത്യജേദജിതേംദ്രിയഃ143.

രൗരവം സ പ്രയാത്യാശു പ്രണീതോ യമകിംകരൈഃ.

ലോകയാത്രാവിതംഡശ്ച ക്ഷുദ്രം കർമ കരോതി യഃ144.

സ രാഗചിത്തഃ ശൃംഗാരീ നാരീജന ധനപ്രിയഃ.

ഏകഭോജീ സുമിഷ്ടാശീ കൃഷിവാണിജ്യസേവകഃ145.

അവേദോ വേദനിംദീ ച പരഭാര്യാം ച സേവതേ.

ഇത്യാദിദോഷദുഷ്ടോ യസ്തസ്യ സംഭാഷണാദപി146.

നരോ നരകഗാമീ സ്യാദ്യശ്ച സദ്വ്രതദൂഷകഃ.

അസംതുഷ്ടം ഭിന്നചിത്തം ദുർമതിം പാപകാരിണമ്147.

ന സ്പൃശേദംഗസംഗേന സ്പൃഷ്ട്വാ സ്നാനേന ശുദ്ധ്യതി.

ഏവമുക്ത്വാ സ ഭഗവാൻബ്രഹ്മാ തൈരമരൈഃ സഹ148.

ക്ഷേത്രം നിവേശയാമാസ യഥാവത്കഥയാമി തേ.

ഉത്തരേ ചംദ്രനദ്യാസ്തു പ്രാചീ യാവത്സരസ്വതീ149.

പൂർവം തു നംദനാത്കൃത്സ്നം യാവത്കല്പം സപുഷ്കരമ്.

വേദീ ഹ്യേഷാ കൃതാ യജ്ഞേ ബ്രഹ്മണാ ലോകകാരിണാ150 1.15.150.

ജ്യേഷ്ഠം തു പ്രഥമം ജ്ഞേയം തീർഥം ത്രൈലോക്യപാവനമ്.

ഖ്യാതം തദ്ബ്രഹ്മദൈവത്യം മധ്യമം വൈഷ്ണവം തഥാ151.

കനിഷ്ഠം രുദ്രദൈവത്യം ബ്രഹ്മപൂർവമകാരയത്.

ആദ്യമേതത്പരം ക്ഷേത്രം ഗുഹ്യം വേദേഷു പഠ്യതേ152.

അരണ്യം പുഷ്കരാഖ്യം തു ബ്രഹ്മാ സന്നിഹിതഃ പ്രഭുഃ.

അനുഗ്രഹോ ഭൂമിഭാഗേ കൃതോ വൈ ബ്രഹ്മണാ സ്വയമ്153.

അനുഗ്രഹാർഥം വിപ്രാണാം സർവേഷാം ഭൂമിചാരിണാമ്.

സുവർണവജ്രപര്യംതാ വേദികാംകാ മഹീ കൃതാ154.

വിചിത്രകുട്ടിമാരത്നൈഃ കാരിതാ സർവശോഭനാ.

രമതേ തത്ര ഭഗവാൻബ്രഹ്മാ ലോകപിതാമഹഃ155.

വിഷ്ണുരുദ്രൗ തഥാ ദേവൗ വസവോപ്യശ്വിനാവപി ?.

മരുതശ്ച മഹേംദ്രേണ രമംതേ ച ദിവൗകസഃ156.

ഏതത്തേ തഥ്യമാഖ്യാതം ലോകാനുഗ്രഹകാരണമ്.

സംഹിതാനുക്രമേണാത്ര മംത്രൈശ്ച വിധിപൂർവകമ്157.

വേദാൻപഠംതി യേ വിപ്രാ ഗുരുശുശ്രൂഷണേ രതാഃ.

വസംതി ബ്രഹ്മസാമീപ്യേ സർവേ തേനാനുഭാവിതാഃ158.

ഭീഷ്മ ഉവാച.

ഭഗവൻകേന വിധിനാ അരണ്യേ പുഷ്കരേ നരൈഃ.

ബ്രഹ്മലോകമഭീപ്സദ്ഭിർവസ്തവ്യം ക്ഷേത്രവാസിഭിഃ159.

കിം മനുഷ്യൈരുതസ്ത്രീഭിരുത വർണാശ്രമാന്വിതൈഃ.

വസദ്ഭിഃ കിമനുഷ്ഠേയമേതത്സർവം ബ്രവീഹി മേ160.

പുലസ്ത്യ ഉവാച.

നരൈഃ സ്ത്രീഭിശ്ച വസ്തവ്യം വർണാശ്രമനിവാസിഭിഃ.

സ്വധർമാചാരനിരതൈർദംഭമോഹവിവർജിതൈഃ161.

കർമണാ മനസാ വാചാ ബ്രഹ്മഭക്തൈർജിതേംദ്രിയൈഃ.

അനസൂയുഭിരക്ഷുദ്രൈഃ സർവഭൂതഹിതേ രതൈഃ162.

ഭീഷ്മ ഉവാച.

കിം കുർവാണോ നരഃ കർമ ബ്രഹ്മഭക്തസ്ത്വിഹോച്യതേ.

കീദൃശാ ബ്രഹ്മഭക്താശ്ച സ്മൃതാ നൃണാം വദസ്വ മേ163.

പുലസ്ത്യ ഉവാച.

ത്രിവിധാ ഭക്തിരുദ്ദിഷ്ടാ മനോവാക്കായസംഭവാ.

ലൗകികീ വൈദികീ ചാപി ഭവേദാധ്യാത്മികീ തഥാ164.

ധ്യാനധാരണയാ ബുദ്ധ്യാ വേദാർഥസ്മരണേ ഹി യത്.

ബ്രഹ്മപ്രീതികരീ ചൈഷാ മാനസീ ഭക്തിരുച്യതേ165.

മംത്രവേദനമസ്കാരൈരഗ്നിശ്രാദ്ധാദിചിംതനൈഃ.

ജാപ്യൈശ്ചാവശ്യകൈശ്ചൈവ വാചികീ ഭക്തിരിഷ്യതേ166.

വ്രതോപവാസനിയതൈശ്ചിതേംദ്രിയനിരോധിഭിഃ.

ഭൂഷണൈർഹേമരത്നാഢ്യൈസ്തഥാ ചാംദ്രായണാദിഭിഃ167.

ബ്രഹ്മകൃച്ഛ്രോപവാസൈശ്ച തഥാചാന്യൈഃ ശുഭവ്രതൈഃ.

കായികീഭക്തിരാഖ്യാതാ ത്രിവിധാ തു ദ്വിജന്മനാമ്168.

ഗോഘൃതക്ഷീരദധിഭിഃ രത്നദീപകുശോദകൈഃ.

ഗംധൈർമാല്യൈശ്ച വിവിധൈർധാതുഭിശ്ചോപപാദിതൈഃ169.

ഘൃതഗുഗ്ഗുലുധൂപൈശ്ച കൃഷ്ണാഗരുസുഗംധിഭിഃ.

ഭൂഷണൈർഹേമരത്നാഢ്യൈശ്ചിത്രാഭിഃ സ്രഗ്ഭിരേവ ച170.

നൃത്യവാദിത്രഗീതൈശ്ച സർവരത്നോപഹാരകൈഃ.

ഭക്ഷ്യഭോജ്യാന്നപാനൈശ്ച യാ പൂജാ ക്രിയതേ നരൈഃ171.

പിതാമഹം സമുദ്ദിശ്യ ഭക്തിസ്സാ ലൗകികീ മതാ.

വേദമംത്രഹവിര്യോഗൈർഭക്തിര്യാ വൈദികീ മതാ172.

ദർശേ വാ പൗർണമാസ്യാം വാ കർതവ്യമഗ്നിഹോത്രകമ്.

പ്രശസ്തം ദക്ഷിണാദാനം പുരോഡാശം ചരുക്രിയാ173.

ഇഷ്ടിർധൃതിഃ സോമപാനാം യജ്ഞീയം കർമ സർവശഃ.

ഋഗ്യജുഃസാമജാപ്യാനി സംഹിതാധ്യയനാനി ച174.

ക്രിയംതേ വിധിമുദ്ദിശ്യ സാ ഭക്തിർവൈദികീഷ്യതേ.

അഗ്നി ഭൂമ്യനിലാകാശാംബുനിശാകരഭാസ്കരമ്175.

സമുദ്ദിശ്യ കൃതം കർമ തത്സർവം ബ്രഹ്മദൈവതമ്.

ആധ്യാത്മികീ തു ദ്വിവിധാ ബ്രഹ്മഭക്തിഃ സ്ഥിതാ നൃപ176.

സംഖ്യാഖ്യാ യോഗജാ ചാന്യാ വിഭാഗം തത്ര മേ ശൃണു.

ചതുർവിംശതിതത്വാനി പ്രധാനാദീനി സംഖ്യയാ177.

അചേതനാനി ഭോഗ്യാനി പുരുഷഃ പംചവിംശകഃ.

ചേതനഃ പുരുഷോ ഭോക്താ ന കർതാ തസ്യ കർമണഃ178.

ആത്മാ നിത്യോഽവ്യയശ്ചൈവ അധിഷ്ഠാതാ പ്രയോജകഃ.

അവ്യക്തഃ പുരുഷോ നിത്യഃ കാരണം ച പിതാമഹഃ179.

തത്വസർഗോ ഭാവസർഗോ ഭൂതസർഗശ്ച തത്ത്വതഃ.

സംഖ്യയാ പരിസംഖ്യായ പ്രധാനം ച ഗുണാത്മകമ്180.

സാധർമ്യമാനമൈശ്വര്യം പ്രധാനം ച വിധർമി ച.

കാരണത്വം ച ബ്രഹ്മത്വം കാമ്യത്വമിദമുച്യതേ181.

പ്രയോജ്യത്വം പ്രധാനസ്യ വൈധർമ്യമിദമുച്യതേ.

സർവത്രകർതൃസ്യദ്ബ്രഹ്മപുരുഷസ്യാപ്യകർതൃതാ182 .

ചേതനത്വം പ്രധാനേ ച സാധർമ്യമിദമുച്യതേ.

തത്വാംതരം ച തത്വാനാം കർമകാരണമേവ ച183.

പ്രയോജനം ച നൈയോജ്യമൈശ്വര്യം തത്വസംഖ്യയാ.

സംഖ്യാസ്തീത്യുച്യതേ പ്രാജ്ഞൈർവിനിശ്ചിത്യാർഥചിംതകൈഃ184.

ഇതി തത്വസ്യ സംഭാരം തത്വസംഖ്യാ ച തത്വതഃ.

ബ്രഹ്മതത്വാധികം ചാപി ശ്രുത്വാ തത്വം വിദുർബുധാഃ185.

സാംഖ്യകൃദ്ഭക്തിരേഷാ ച സദ്ഭിരാധ്യാത്മികീ കൃതാ.

യോഗജാമപി ഭക്താനാം ശൃണു ഭക്തിം പിതാമഹേ186.
പ്രാണായാമപരോ നിത്യം ധ്യാനവാന്നിയതേംദ്രിയഃ.
ഭൈക്ഷ്യഭക്ഷീ വ്രതീ വാപി സർവപ്രത്യാഹൃതേംദ്രിയഃ187.
ധാരണം ഹൃദയേ കുര്യാദ്ധ്യായമാനഃ പ്രജേശ്വരമ്.
ഹൃത്പദ്മകർണികാസീനം രക്തവക്ത്രം സുലോചനമ്188.
പരിതോ ദ്യോതിതമുഖം ബ്രഹ്മസൂത്രകടീതടമ്.
ചതുർവക്ത്രം ചതുർബാഹും വരദാഭയഹസ്തകമ്189.
യോഗജാ മാനസീ സിദ്ധിർബ്രഹ്മഭക്തിഃ പരാ സ്മൃതാ.
യ ഏവം ഭക്തിമാന്ദേവേ ബ്രഹ്മഭക്തഃ സ ഉച്യതേ190.
വൃത്തിം ച ശൃണു രാജേംദ്ര യാ സ്മൃതാ ക്ഷേത്രവാസിനാമ്.
സ്വയം ദേവേന വിപ്രാണാം വിഷ്ണ്വാദീനാം സമാഗമേ191.
കഥിതാ വിസ്തരാത്പൂർവം സർവേഷാം തത്ര സന്നിധൗ.
നിർമമാ നിരഹംകാരാ നിഃസംഗാ നിഷ്പരിഗ്രഹാഃ192.
ബംധുവർഗേ ച നിഃസ്നേഹാസ്സമലോഷ്ടാശ്മകാംചനാഃ.
ഭൂതാനാം കർമഭിർനിത്യൈർവിവിധൈരഭയപ്രദാഃ193.
പ്രാണായാമപരാ നിത്യം പരധ്യാനപരായണാഃ.
യാജിനഃ ശുചയോ നിത്യം യതിധർമപരായണാഃ194.
സാംഖ്യയോഗവിധിജ്ഞാശ്ച ധർമജ്ഞാശ്ഛിന്നസംശയാഃ.
യജംതേ വിധിനാനേന യേ വിപ്രാഃ ക്ഷേത്രവാസിനഃ195.
അരണ്യേ പൗഷ്കരേ തേഷാം മൃതാനാം സത്ഫലം ശൃണു.
വ്രജംതി തേ സുദുഷ്പ്രാപം ബ്രഹ്മസായുജ്യമക്ഷയമ്196.
യത്പ്രാപ്യ ന പുനർജന്മ ലഭന്തേ മൃത്യുദായകമ്.
പുനരാവർതനം ഹിത്വാ ബ്രാഹ്മീവിദ്യാം സമാസ്ഥിതാഃ197.
പുനരാവൃത്തിരന്യേഷാം പ്രപംചാശ്രമവാസിനാമ്.
ഗാർഹസ്ഥ്യവിധിമാശ്രിത്യ ഷട്കർമനിരതഃ സദാ198.
ജുഹോതി വിധിനാ സമ്യങ്മംത്രൈര്യജ്ഞേ നിമംത്രിതഃ.

അധികം ഫലമാപ്നോതി സർവദുഃഖവിവർജിതഃ199.

സർവലോകേഷു ചാപ്യസ്യ ഗതിർന പ്രതിഹന്യതേ.

ദിവ്യേനൈശ്വര്യയോഗേന സ്വാരൂഢഃ സപരിഗ്രഹഃ200 1.15.200.

ബാലസൂര്യപ്രകാശേന വിമാനേന സുവർചസാ.

വൃതഃ സ്ത്രീണാം സഹസ്രൈസ്തു സ്വച്ഛന്ദഗമനാലയഃ201.

വിചരത്യനിവാര്യേണ സർവലോകാന്യദൃച്ഛയാ.

സ്പൃഹണീയതമഃ പുംസാം സർവധർമോത്തമോ ധനീ202.

സ്വർഗച്യുതഃ പ്രജായേത കുലേ മഹതി രൂപവാൻ.

ധർമജ്ഞോ ധർമഭക്തശ്ച സർവവിദ്യാർഥപാരഗഃ203.

തഥൈവ ബ്രഹ്മചര്യേണ ഗുരുശുശ്രൂഷണേന ച.

വേദാധ്യയനസംയുക്തോ ഭൈക്ഷ്യവൃതിർജിതേന്ദ്രിയഃ204.

നിത്യം സത്യവ്രതേ യുക്തഃ സ്വധർമേഷ്വപ്രമാദവാൻ.

സർവകാമസമൃദ്ധേന സർവകാമാവലംബിനാ205.

സൂര്യേണേവ ദ്വിതീയേന വിമാനേനാനിവാരിതഃ.

ഗുഹ്യകാനാമബ്രഹ്മാഖ്യ ഗണാഃ പരമസംമതാഃ206.

അപ്രമേയബലൈശ്വര്യാ ദേവദാനവപൂജിതാഃ.

തേഷാം സ സമതാ യാതി തുല്യൈശ്വര്യസമന്വിതഃ207.

ദേവദാനവമർത്യേഷു ഭവത്യനിയതായുധഃ.

വർഷകോടിസഹസ്രാണി വർഷകോടിശതാനി ച208.

ഏവമൈശ്വര്യസംയുക്തോ വിഷ്ണുലോകേ മഹീയതേ.

ഉഷിത്വാഽസൗ വിഭൂത്യൈവം യദാ പ്രച്യവതേ പുനഃ209.

വിഷ്ണുലോകാത്സ്വകൃത്യേന സ്വർഗസ്ഥാനേഷു ജായതേ210.

പുഷ്കരാരണ്യമാസാദ്യ ബ്രഹ്മചര്യാശ്രമേ സ്ഥിതഃ.

അഭ്യാസേന തു വേദാനാം വസതി മ്രിയതേപി വാ211.

മൃതോഽസൗ യാതി ദിവ്യേന വിമാനേന സ്വതേജസാ.

പൂർണചംദ്രപ്രകാശേന ശശിവത്പ്രിയദർശനഃ212.

രുദ്രലോകം സമാസാദ്യ ഗുഹ്യകൈഃ സഹ മോദതേ.

ഐശ്വര്യം മഹദാപ്നോതി സർവസ്യ ജഗതഃ പ്രഭുഃ213.

ഭുക്ത്വാ യുഗസഹസ്രാണി രുദ്രലോകേ മഹീയതേ.

പ്രച്യുതസ്തു പുനസ്തസ്മാദ്രുദ്രലോകാത്ക്രമേണ തു214.

നിത്യം പ്രമുദിതസ്തത്ര ഭുക്ത്വാ സുഖമനാമയമ്.

ദ്വിജാനാം സദനേ ദിവ്യേ കുലേ മഹതി ജായതേ215.

മാനുഷേഷു സ ധർമ്മാത്മാ സുരൂപോ വാക്പതിർഭവേത്.

സ്പൃഹണീയവപുഃ സ്ത്രീണാമ്മഹാഭോഗപതിർബലീ216.

വാനപ്രസ്ഥസമാചാരീ ഗ്രാമ്യൗഷധിവിവർജിതഃ.

സർവലോകേഷു ചാപ്യസ്യ ഗതിർന പ്രതിഹന്യതേ217.

ശീർണപർണഫലാഹാരഃ പുഷ്പമൂലാംബുഭോജനഃ.

കാപോതേനാശ്മകുട്ടേന ദംതോലൂഖലികേന ച218.

വൃത്ത്യുപായേന ജീവേത ചീരവൽകലവാസസാ.

ജടീത്രിഷവണസ്നായീ ത്യക്തദോഷസ്തു ദംഡവാൻ219.

കൃച്ഛ്രവ്രതപരോ യസ്തു ശ്വപചോ യദി വാ പരഃ.

ജലശായീ പംചതപാ വർഷാസ്വഭ്രാവഗാഹകഃ220.

കീടകംടകപാഷാണഭൂമ്യാം തു ശയനം തഥാ.

സ്ഥാനവീരാസനരതഃ സംവിഭാഗീ ദൃഢവ്രതഃ221.

അരണ്യൗഷധിഭോക്താ ച സർവഭൂതാഭയപ്രദഃ.

നിത്യം ധർമാർജനരതോ ജിതക്രോധോ ജിതേംദ്രിയഃ222.

ബ്രഹ്മഭക്തഃ ക്ഷേത്രവാസീ പുഷ്കരേ വസതേ മുനിഃ.

സർവസംഗപരിത്യാഗീ സ്വാരാമോ വിഗതസ്പൃഹഃ223.

യശ്ചാത്ര വസതേ ഭീഷ്മ ശൃണു തസ്യാപി യാ ഗതിഃ.

തരുണാർകപ്രകാശേന വേദികാസ്തംഭശോഭിനാ224.

ബ്രഹ്മഭക്തോ വിമാനേന യാതി കാമപ്രചാരിണാമ്.

വിരാജമാനോ നഭസി ദ്വിതീയ ഇവ ചംദ്രമാഃ225.

ഗീതവാദിത്രനൃത്യജ്ഞൈർഗംധർവാപ്സരസാംഗണൈഃ.
അപ്സരോഭിഃ സമായുക്തോ വർഷകോടിശതാന്യസൗ226.
യസ്യ കസ്യാപി ദേവസ്യ ലോകം യാത്യനിവാരിതഃ.
ബ്രഹ്മണോഽനുഗ്രഹേണൈവ തത്രതത്ര വിരാജതേ227.
ബ്രഹ്മലോകാച്ച്യുതശ്ചാപി വിഷ്ണുലോകം സ ഗച്ഛതി.
വിഷ്ണുലോകാത്പരിഭ്രഷ്ടോ രുദ്രലോകം സ ഗച്ഛതി228.
തസ്മാദപി ച്യുതഃ സ്ഥാനാദ്ദ്വീപേഷു സ ഹി ജായതേ.
സ്വർഗേഷു ച തഥാന്യേഷു ഭോഗാൻഭുക്ത്വാ യഥേപ്സിതാൻ229.
ഭുക്ത്വൈശ്വര്യം തതസ്തേഷു പുനർമർത്യേഷു ജായതേ.
രാജാ വാ രാജപുത്രോ വാ ജായതേ ധനവാൻസുഖീ230.
സുരൂപഃ സുഭഗഃ കാംതഃ കീർതിമാൻഭക്തിഭാവിതഃ.
ബ്രാഹ്മണാഃ ക്ഷത്രിയാ വൈശ്യാഃ ശൂദ്രാ വാ ക്ഷേത്രവാസിനഃ231.
സ്വധർമനിരതാ രാജൻസുവൃത്താശ്ചിരജീവിനഃ.
സർവാത്മനാ ബ്രഹ്മഭക്താ ഭൂതാനുഗ്രഹകാരിണഃ232.
പുഷ്കരേ തു മഹാക്ഷേത്രേ യേ വസംതി മുമുക്ഷവഃ.
മൃതാസ്തേ ബ്രഹ്മഭവനം വിമാനൈര്യാംതി ശോഭനൈഃ233.
അപ്സരോഗണസംഘുഷ്ടൈഃ കാമഗൈഃ കാമരൂപിഭിഃ.
അഥവാ സർവദീപ്താഗ്നൗ സ്വശരീരം ജുഹോതി യഃ234.
ബ്രഹ്മധ്യായീ മഹാസത്വസ്സ ബ്രഹ്മഭവനം വ്രജേത്.
ബ്രഹ്മലോകോഽക്ഷയസ്തസ്യ ശാശ്വതോ വിഭവൈഃ സഹ235.
സർവലോകോത്തമോ രമ്യോ ഭവതീഷ്ടാർഥസാധകഃ.
പുഷ്കരേ തു മഹാപുണ്യേ പ്രാണാന്യേ സലിലേ ത്യജൻ236.
തേഷാമപ്യക്ഷയോ ഭീഷ്മ ബ്രഹ്മലോകോ മഹാത്മനാമ്.
സാക്ഷാത്പശ്യംതി തേ ദേവം സർവദുഃഖവിനാശനമ്237.
സർവാമരയുതം ദേവം രുദ്രവിഷ്ണുഗണൈര്യുതമ്.
അനാശകേ മൃതാശ്ശൂദ്രാഃ പുഷ്കരേ തു വനേ നരാഃ238.

ഹംസയുക്തൈസ്തതോ യാംതി വിമാനൈരർകസപ്രഭൈഃ.
നാനാരത്നസുവർണാഢ്യൈർദ്യഢൈർഗംധാധിവാസിതൈഃ239.
അനൗപമ്യഗുണൈരന്യൈരപ്സരോഗീതനാദിതൈഃ.
പതാകാധ്വജവിന്യസ്തൈർനാനാഘണ്ടാനിനാദിതൈഃ240.
ബഹ്വാശ്ചര്യസമോപേതൈഃ ക്രീഡാവിജ്ഞാനശാലിഭിഃ.
സുപ്രഭൈർഗുണസംപന്നൈർമയൂരവരവാഹിഭിഃ241.
ബ്രഹ്മലോകേ നരാ ധീരാ രമംതേ നാശകേ മൃതാഃ.
തത്രോഷിത്വാ ചിരം കാലം ഭുക്ത്വാ ഭോഗാന്യഥേപ്സിതാൻ242.
ധനീ വിപ്നകുലേ ഭോഗീ ജായതേ മർത്യമാഗതഃ.
കാരീഷീം സാധയേദ്യസ്തു പുഷ്കരേ തു വനേ നരഃ243.
സർവലോകാൻപരിത്യജ്യ ബ്രഹ്മലോകം സ ഗച്ഛതി.
ബ്രഹ്മലോകേ വസേത്താവദ്യാവത്കല്പക്ഷയോ ഭവേത്244.
നൈവ പശ്യതി മർത്യം ഹി ക്ലിശ്യമാനം സ്വകർമഭിഃ.
ഗതിസ്തസ്യാऽപ്രതിഹതാ തിര്യഗൂർധ്വമധസ്തഥാ245.
സ പൂജ്യഃ സർവലോകേഷു യശോ വിസ്താരയന്വശീ.
സദാചാരവിധിപ്രജ്ഞഃ സർവേന്ദ്രിയ മനോഹരഃ246.
നൃത്യവാദിത്രഗീതജ്ഞഃ സുഭഗഃ പ്രിയദർശനഃ.
നിത്യമമ്ലാനകുസുമോ ദിവ്യാഭരണഭൂഷിതഃ247.
നീലോത്പലദലശ്യാമോ നീലകുംചിതമൂർദ്ധജഃ.
അജഘന്യാഃ സുമധ്യാശ്ച സർവസൗഭാഗ്യപൂരിതാഃ248.
സർവൈശ്വര്യഗുണോപേതാ യൗവനേനാതിഗർവിതാഃ.
സ്ത്രിയഃ സേവംതി തത്രസ്ഥാഃ ശയനേ രമയംതി ച249.
വീണാവേണുനിനാദൈശ്ച സുപ്തഃ സംപ്രതിബുധ്യതേ.
മഹോത്സവസുഖം ഭുംക്തേ ദുഃപ്രാപ്യമകൃതാത്മഭിഃ250 1.15.250.
പ്രസാദാദ്ദേവദേവസ്യ ബ്രഹ്മണഃ ശുഭകാരിണഃ.
ഭീഷ്മ ഉവാച.

ആചാരാഃ പരമാ ധർമാഃ ക്ഷേത്രധർമപരായണാഃ251.

സ്വധർമാചാരനിരതാ ജിതക്രോധാ ജിതേംദ്രിയാഃ.

ബ്രഹ്മലോകം വ്രജംതീതി നൈതച്ചിത്രം മതം മമ252.

അസംശയം ച ഗച്ഛംതി ലോകാനന്യാനപി ദ്വിജാഃ.

വിനാ പദ്മോപവാസേന തഥൈവ നിയമേന ച253.

സ്ത്രിയോ മ്ലേഛാശ്ച ശൂദ്രാശ്ച പക്ഷിണഃ പശവോ മൃഗാഃ.

മൂകാ ജഡാന്ധബധിരാസ്തപോ നിയമവർജിതാഃ254.

തേഷാം വദ ഗതിം വിപ്ര പുഷ്കരേ യേ ത്വവസ്ഥിതാഃ.

പുലസ്ത്യ ഉവാച.

സ്ത്രിയോ മ്ലേച്ഛാശ്ച ശൂദ്രാശ്ച പശവഃ പക്ഷിണോ മൃഗാഃ255.

പുഷ്കരേ തു മൃതാ ഭീഷ്മ ബ്രഹ്മലോകം വ്രജംതി തേ.

ശരീരൈർദിവ്യരൂപൈസ്തു വിമാനൈ രവിസപ്രഭൈഃ256.

ദിവ്യവ്യൂഹസമായുക്തൈഃ സുവർണവരകേതനൈഃ.

സുവർണവജ്രസോപാനമണിസ്തംഭവിഭൂഷിതൈഃ257.

സർവകാമോപഭോഗാഢ്യൈഃ കാമഗൈഃ കാമരൂപിഭിഃ.

നാനാരസാഢ്യം ഗച്ഛംതി സ്ത്രീസഹസ്രസമാകുലാഃ258.

ബ്രഹ്മലോകം മഹാത്മാനോ ലോകാനന്യാന്യഥേപ്സിതാൻ.

ബ്രഹ്മലോകാച്ച്യുതാശ്ചാപി ക്രമാദ്ദ്വീപേഷു യാംതി തേ259.

കുലേ മഹതി വിസ്തീർണേ ധനീ ഭവതി സ ദ്വിജഃ.

തിര്യഗ്യോനി ഗതാ യേ തു സർപകീടപിപീലികാഃ260.

സ്ഥലജാ ജലജാശ്ചൈവ സ്വേദാംഡോദ്ഭിജ്ജരായുജാഃ.

സകാമാ വാപ്യകാമാ വാ പുഷ്കരേ തു വനേ മൃതാഃ261.

സൂര്യപ്രഭവിമാനസ്ഥാ ബ്രഹ്മലോകം പ്രയാംതി തേ.

കലൗ യുഗേ മഹാഘോരേ പ്രജാഃ പാപസമീരിതാഃ262.

നാന്യേനാസ്മിന്നുപായേന ധർമഃ സ്വർഗശ്ച ലഭ്യതേ.

വസംതി പുഷ്കരേ യേ തു ബ്രഹ്മാർചനരതാ നരാഃ263.

കലൗ യുഗേ കൃതാർഥാസ്തേ ക്ലിശ്യംത്യന്യേ നിരർഥകാഃ.

രാത്രൗ കരോതി യത്പാപം നരഃ പംചഭിരിംദ്രിയൈഃ264.

കർമണാ മനസാ വാചാ കാമക്രോധവശാനുഗാഃ.

പ്രാതഃ സ ജലമാസാദ്യ പുഷ്കരേ തു പിതാമഹമ്265.

അഭിഗമ്യ ശുചിർഭൂത്ത്വാ തസ്മാത്പാപാത്പ്രമുച്യതേ.

ഉദയേ്ഽർകസ്യ ചാരഭ്യ യാവദ്ദർശനമൂർധ്വഗമ്266.

മാനസാദ്വ്യേ പ്രസംചിംത്യ ബ്രഹ്മയോഗേ ഹരേദഘമ്.

ദൃഷ്ട്വാ വിരിംചിം മധ്യാഹ്നേ നരഃ പാപാത്പ്രമുച്യതേ267.

മധ്യാഹ്നാസ്തമയാന്തം യദിംദ്രിയൈഃ പാപമാചരേത്.

പിതാമഹസ്യ സംധ്യായാം ദർശനാദേവ മുച്യതേ268.

ശബ്ദാദീന്വിഷയാൻസർവാൻഭുംജാനോപി സകാമതഃ.

യഃ പുഷ്കരേ ബ്രഹ്മഭക്തോ നിവസേത്തപസി സ്ഥിതഃ269.

പുഷ്കരാരണ്യമധ്യസ്ഥോ മിഷ്ടാന്നാസ്വാദഭോജനഃ.

ത്രികാലമപി ഭുംജാനോ വായുഭക്ഷസമോ മതഃ270.

വസംതി പുഷ്കരേ യേ തു നരാഃ സുകൃതകർമിണഃ.

തേ ലഭംതേ മഹാഭോഗാൻക്ഷേത്രസ്യാസ്യ പ്രഭാവതഃ271.

യഥാ മഹോദധേസ്തുല്യോ ന ചാന്യോ്ഽസ്തി ജലാശയഃ.

തഥാ വൈ പുഷ്കരസ്യാപി സമം തീർഥം ന വിദ്യതേ272.

പുഷ്കരാരണ്യസദൃശം തീർഥം നാസ്ത്യധികം ഗുണൈഃ.

അഥ തേ്ഽന്യാൻപ്രവക്ഷ്യാമി ക്ഷേത്രേ യേ്ഽസ്മിന്വ്യവസ്ഥിതാഃ273.

വിഷ്ണുനാ സഹിതാഃ സർവ ഇംദ്രാദ്യാശ്ച ദിവൗകസഃ.

ഗജവക്ത്രഃ കുമാരശ്ച രേവംതഃ സദിവാകരഃ274.

ശിവദൂതീ തഥാ ദേവീ കന്യാ ക്ഷേമംകരീ സദാ.

അലം തപോഭിർനിയമൈഃ സുക്രിയാർചനകാരിണാമ്275.

വ്രതോപവാസകർമാണി കൃത്വാന്യത്ര മഹാംത്യപി.

ജ്യേഷ്ഠേ തു പുഷ്കരാരണ്യേ യസ്തിഷ്ഠതി നിരുദ്യമഃ276.

ലഭതേ സർവകാമിത്വം യോഽത്രൈവാസ്തേ ദ്വിജഃ സദാ.

പിതാമഹസമം യാതി സ്ഥാനം പരമമവ്യയമ്277.

കൃതേ ദ്വാദശഭിർവർഷൈസ്ത്രേതായാം ഹായനേന തു.

മാസേന ദ്വാപരേ ഭീഷ്മ അഹോരാത്രേണ തത്കലൗ278.

ഫലം സംപ്രാപ്യതേ ലോകേ ക്ഷേത്രേസ്മിംസ്തീർഥവാസിഭിഃ.

ഇത്യേവം ദേവദേവേന പുരോക്തം ബ്രഹ്മണാ മമ279.

നാതഃ പരതരം കിംചിത്ക്ഷേത്രമസ്തീഹ ഭൂതലേ.

തസ്മാത്സർവപ്രയത്നേനാരണ്യമേതത്സമാശ്രയേത്280.

ഗൃഹസ്ഥോ ബ്രഹ്മചാരീ ച വാനപ്രസ്ഥോഽഥ ഭിക്ഷുകഃ.

യഥോക്തകാരിണഃ സർവേ ഗച്ഛംതി പരമാം ഗതിമ്281.

ഏകസ്മിന്നാശ്രമേ ധർമം യോഽനുതിഷ്ഠേദ്യഥാവിധി.

അകാമദ്വേഷസംയുക്തഃ സ പരത്ര മഹീയതേ282.

ചതുഷ്പഥാഹി നിഃശ്രേണീ ബ്രഹ്മണേഹ പ്രതിഷ്ഠിതാ.

ഏതാമാശ്രിത്യ നിശ്രേണീം ബ്രഹ്മലോകേ മഹീയതേ283.

ആയുഷോഽപി ചതുർഭാഗം ബ്രഹ്മചാര്യനസൂയകഃ.

ഗുരൗ വാ ഗുരുപുത്രേ വാ വസേദ്ധർമാർഥകോവിദഃ284.

കർമാതിരേകേണ ഗുരോരധ്യേതവ്യം ബുഭൂഷതാ.

ദക്ഷിണാനാം പ്രദാപീ സ്യാദാഹൂതോ ഗുരുമാശ്രയേത്285.

ജഘന്യശായീ പൂർവം സ്യാദുത്ഥായീ ഗുരുവേശ്മനി.

യച്ച ശിഷ്യേണ കർത്തവ്യം കാര്യമാസേവനാദികമ്286.

കൃതമിത്യേവ തത്സർവം കൃത്വാ തിഷ്ഠേത്തു പാർശ്വതഃ.

കിംകരഃ സർവകാരീ ച സർവകർമസുകോവിദഃ287.

ശുചിർദക്ഷോ ഗുണോപേതോ ബ്രൂയാദിഷ്ടമഥോത്തരമ്.

ചക്ഷുഷാ ഗുരുമവ്യഗ്രോ നിരീക്ഷേത ജിതേംദ്രിയഃ288.

നാഽഭുക്തവതി ചാശ്നീയാദപീതവതി നോ പിബേത്.

ന തിഷ്ഠതി തഥാസീത ന സുപ്തേനൈവ സംവിശേത്289.

ഉത്താനാഭ്യാം ച പാണിഭ്യാം പാദാവസ്യ മൃദു സ്പൃശേത്.

ദക്ഷിണം ദക്ഷിണേനൈവ സവ്യം സവ്യേന പീഡയേത്290.

അഭിവാദ്യ ഗുരും ബ്രൂയാദഭിധാം സ്വാം ബ്രുവന്നിതി.

ഇദം കരിഷ്യേ ഭഗവന്നിദം ചാപി മയാ കൃതമ്291.

ഇതി സർവം ച വിജ്ഞാപ്യ നിവേദ്യ ഗുരവേ ധനമ്.

കുര്യാത്കൃതം ച തത്സർവമാഖ്യേയം ഗുരവേ പുനഃ292.

യാംസ്തു ഗംധാന്രസാന്വാപി ബ്രഹ്മചാരീ ന സേവതേ.

സേവേത താൻസമാവൃത്യ ഇതി ധർമേഷു നിശ്ചയഃ293.

യേ കേചിദ്വിസ്തരേണോക്താ നിയമാ ബ്രഹ്മചാരിണഃ.

താൻസർവാനനുഗൃഹ്ണീയാദ്ഭക്തശ്ശിഷ്യശ്ച വൈ ഗുരോഃ294.

സ ഏവ ഗുരവേ പ്രീതിമുപകൃത്യ യഥാബലമ്.

അഗ്രാമ്യേഷ്വാശ്രമേഷ്വേവ ശിഷ്യോ വർതേത കർമണാ295.

വേദവേദൗ തഥാ വേദാന്വേദാർഥാംശ്ച തഥാ ദ്വിജഃ.

ഭിക്ഷാഭുഗപ്യധഃശായീ സമധീത്യ ഗുരോർമുഖാത്296.

വേദവ്രതോപയോഗീ ച ചതുർഥാംശേന യോഗതഃ.

ഗുരവേ ദക്ഷിണാം ദത്വാ സമാവർതേദ്യഥാവിധി297.

ധർമാന്വിതൈര്യുതോ ദാരൈരഗ്നീനാവാഹ്യ പൂജയേത്.

ദ്വിതീയമായുഷോ ഭാഗം ഗൃഹമേധീ സമാചരേത്298.

ഗൃഹസ്ഥവൃത്തയഃ പൂർവം ചതസ്രോ മുനിഭിഃ കൃതാഃ.

കുസൂലധാന്യാ പ്രഥമാ കുംഭീധാന്യാ ദ്വിതീയകാ299.

അശ്വസ്തനീ തൃതീയോക്താ കാപോത്യഥ ചതുർഥികാ.

താസാം പരാപരാ ശ്രേഷ്ഠാ ധർമതോ ലോകജിത്തമാ300 1.15.300.

ഷട്കർമവർത്തകസ്ത്വേകസ്ത്രിഭിരന്യഃ പ്രസർപതേ.

ദ്വാഭ്യാം ചൈവ ചതുർഥസ്തു ദ്വിജഃ സ ബ്രഹ്മണി സ്ഥിതഃ301.

ഗൃഹമേധിവ്രതാദന്യന്മഹത്തീർഥം ന ചക്ഷതേ.

നാത്മാർഥേ പാചയേദന്നം ന വൃഥാ ഘാതയേത്പശുമ്302.

പ്രാണീ വാ യദി വാപ്രാണീ സംസ്കാരാദ്യജ്ഞമർഹതി.

ന ദിവാ പ്രസ്വപേജ്ജാതു ന പൂർവാപരരാത്രയോഃ303.

ന ഭുംജീതാംതരാകാലേ നാനൃതം തു വദേദിഹ.

ന ചാപ്യശ്നന്വസേദ്വിപ്രോ ഗൃഹേ കശ്ചിദപൂജിതഃ304.

തഥാസ്യാതിഥയഃ പൂജ്യാ ഹവ്യകവ്യവഹാഃ സ്മൃതാഃ.

വേദവിദ്യാവ്രതസ്നാതാ ശ്രോത്രിയാ വേദപാരഗാഃ305.

സ്വകർമജീവിനോദാംതാഃ ക്രിയാവംതസ്തപസ്വിനഃ.

തേഷാം ഹവ്യം ച കവ്യം ചാപ്യർഹണാർഥം വിധീയതേ306.

നശ്വരൈസ്സംപ്രയാതസ്യ സ്വധർമാപഗതസ്യ ച.

അപവിദ്ധാഗ്നിഹോത്രസ്യ ഗുരോർവാലീകകാരിണഃ307.

അസത്യാഭിനിവേശസ്യ നാധികാരോസ്തി കർമണോഃ.

സംവിഭാഗോത്ര ഭൂതാനാം സർവേഷാമേവ ശിഷ്യതേ308.

തഥൈവാപചമാനേഭ്യഃ പ്രദേയം ഗൃഹമേധിനാ.

വിഘസാശീ ഭവേന്നിത്യം നിത്യം ചാമൃതഭോജനഃ309.

അമൃതം യജ്ഞശേഷം സ്യാദ്ഭോജനം ഹവിഷാ സമമ്.

സംഭുക്തശേഷം യോശ്നാതി തമാഹുർവിഘസാശിനമ്310.

സ്വദാരനിരതോ ദാംതോ ദക്ഷോത്യർഥം ജിതേംദ്രിയഃ.

ഋത്വിക്പുരോഹിതാചാര്യമാതുലാതിഥിസംഹതൈഃ311.

വൃദ്ധബാലാതുരൈർവൈദ്യൈർജ്ഞാതിസംബംധി ബാംധവൈഃ.

മാത്രാ പിത്രാ ച ജാമാത്രാ ഭ്രാത്രാ പുത്രേണ ഭാര്യയാ312.

ദുഹിത്രാ ദാസവർഗേണ വിവാദം ന സമാചരേത്.

ഏതാന്വിമുച്യ സംവാദാൻസർവപാപൈഃ പ്രമുച്യതേ313.

ഏതൈർജിതൈസ്തു ജയതി സർവലോകാന്ന സംശയഃ.

ആചാര്യോ ബ്രഹ്മലോകേശഃ പ്രാജാപത്യ പ്രഭുഃ പിതാ314.

അതിഥിഃ സർവലോകേശ ഋത്വിഗ്വേദാശ്രയഃ പ്രഭുഃ.

ജാമാതാപ്സരസാംലോകേ ജ്ഞാതയോ വൈശ്വദേവികാഃ315.

സംബംധി ബാംധവാ ദിക്ഷു പൃഥിവ്യാം മാതൃമാതുലൗ.

വൃദ്ധബാലാതുരാശ്ചൈവ ആകാശേ പ്രഭവിഷ്ണവഃ316.

പുരോധാ ഋഷിലോകേശഃ സംശ്രിതാസ്സാധ്യലോകപാഃ.

അശ്വിലോകപതിർവൈദ്യോ ഭ്രാതാ തു വസുലോകപഃ317.

ചംദ്രലോകേശ്വരീ ഭാര്യാ ദുഹിതാപ്സരസാം ഗൃഹേ.

ഭ്രാതാ ജ്യേഷ്ഠഃ സമഃ പിത്രാ ഭാര്യാ പുത്ര സ്വകാതനുഃ318.

കായസ്ഥാ ദാസവർഗാശ്ച ദുഹിതാ കൃപണം പരമ്.

തസ്മാദേതൈരധിക്ഷിപ്തഃ സഹേന്നിത്യമസംജ്വരഃ319.

ഗൃഹധർമരതോ വിദ്വാന്ധർമനിഷ്ഠോ ജിതക്ലമഃ.

നാരഭേദ്ബഹുകാര്യാണി ധർമവാൻകിംചിദാരഭേത്320.

ഗൃഹസ്ഥവൃത്തയസ്തിസ്രസ്താസാം നിശ്രേയസം പരം.

പരസ്പരം തഥൈവാഹുശ്ചാതുരാശ്രമ്യമേവ ച321.

യേ ചോക്താനി യമാസ്തേഷാം സർവം കാര്യം ബുഭൂഷുണാ.

കുംഭധാന്യൈരുംച്ഛശിലൈഃ കാപോതീം വൃത്തിമാശ്രിതൈഃ322.

യസ്മിംശ്ചൈതേ വസംത്യർഥാസ്തദ്രാഷ്ട്രമഭിവർധതേ.

പൂർവാപരാന്ദശപരാൻപുനാതി ച പിതാമഹാൻ323.

ഗൃഹസ്ഥവൃത്തിമപ്യേതാം വർതയേദ്യോ ഗതവ്യഥഃ.

സ ചക്രധരലോകാനാം സമാനാമ്പ്രാപ്നുയാദ്ഗതിമ്324.

ജിതേംദ്രിയാണാമഥവാ ഗതിരേഷാ വിധീയതേ.

സ്വർഗലോകോ ഗൃഹസ്ഥാനാം പ്രതിഷ്ഠാ നിയതാത്മനാം325.

ബ്രഹ്മണാഭിഹതാ ശ്രേണീ ഹ്യേഷാ യസ്യാഃ പ്രമുച്യതേ.

ദ്വിതീയാം ക്രമശഃ പ്രാപ്യ സ്വർഗലോകേ മഹീയതേ326.

തൃതീയാമപി വക്ഷ്യാമി വാനപ്രസ്ഥാശ്രമം ശൃണു.

ഗൃഹസ്ഥസ്തു യദാ പശ്യേദ്വലീപലിതമാത്മനഃ327.

അപത്യസ്യൈവ ചാപത്യം വനമേവ തദാശ്രയേത്.

ഗൃഹസ്ഥവ്രതഖിന്നാനാം വാനപ്രസ്ഥാശ്രമൗകസാം328.

ശ്രൂയതാം ഭീഷ്മ ഭദ്രം തേ സർവലോകാശ്രയാത്മനാം.

ദീക്ഷാപൂർവം നിവൃത്താനാം പുണ്യദേശനിവാസിനാം329.

പ്രജ്ഞാബലയുജാം പുംസാം സത്യശൗചക്ഷമാവതാം.

തൃതീയമായുഷോ ഭാഗം വാനപ്രസ്ഥാശ്രമേ വസൻ330.

താനേവാഗ്നീൻപരിചരേദ്യജമാനോ ദിവൗകസഃ.

നിയതോ നിയതാഹാരോ വിഷ്ണുഭക്തിപ്രസക്തിമാൻ331.

തദാഗ്നിഹോത്രമാത്രാണി യജ്ഞാംഗാനി ച സർവശഃ.

അകൃഷ്ടം വൈ വ്രീഹിയവം നീവാരം വിഘസാനി ച332.

ഗ്രീഷ്മേ ഹവിഷ്യം പ്രായച്ഛേത്സ മാഘേഷ്വപി പംചസു.

വാനപ്രസ്ഥാശ്രമേപ്യേതാശ്ചതസ്രോ വൃത്തയഃ സ്മൃതാഃ333.

സദ്യഃ പ്രഭക്ഷകാഃ കേചിത്കേചിന്മാസികസംചയാൻ.

വാർഷികാൻസംചയാൻകേചിത്കേചിദ്ദ്വാദശവാർഷികാൻ334.

കുർവന്ത്യതിഥിപൂജാർഥം യജ്ഞതന്ത്രാർഥമേവ ച.

അഭ്രാവകാശാ വർഷാസു ഹേമംതേ ജലസംശ്രയാഃ335.

ഗ്രീഷ്മേ പംചാഗ്നിതപസഃ ശരദ്യമൃതഭോജനാഃ.

ഭൂമൗ വിപരിവർതംതേ തിഷ്ഠംതി പ്രപദൈരപി336.

സ്ഥാനാസനേ ച വർതന്തേ വസനേഷ്വപി സംസ്ഥിതേ.

ദംതോലൂഖലിനഃ കേചിദശ്മകുട്ടാസ്തഥാ പരേ337.

ശുക്ലപക്ഷേ പിബന്ത്യേകേ യവാഗൂം ക്വഥിതാം ക്വചിത്.

കൃഷ്ണപക്ഷേ പിബംത്യേകേ ഭുംജതേ ച യഥാഗമമ്338.

മൂലൈരേകേ ഫലൈരേകേ ജലൈരേകേ ദൃഢവ്രതാഃ.

വർത്തയംതി യഥാന്യായം വൈഖാനസ ധൃതവ്രതാഃ339.

ഏതാശ്ചാന്യാശ്ച വിവിധാ ദീക്ഷാസ്തേഷാം മനസ്വിനാം.

ചതുർഥശ്ചൗപനിഷദോ ധർമഃ സാധാരണോ മതഃ340.

വാനപ്രസ്ഥോ ഗൃഹസ്ഥശ്ച സതതോന്യഃ പ്രവർത്തതേ.

തസ്മിന്നേവ യുഗേ താത വിപ്രൈഃ സർവാർഥദർശിഭിഃ341.

അഗസ്ത്യശ്ച സപ്തർഷയോ മധുച്ഛംദോ ഗവേഷണഃ.

സാംകൃതിഃ സദിവോ ഭാംഡിര്യവപ്രോഥോ ഹ്യഥർവണഃ342.

അഹോവീര്യസ്തഥാ കാമ്യഃ സ്ഥാണുർമേധാതിഥിർബുധഃ.

മനോവാകഃ ശിനീവാകഃ ശൂന്യപാലോ കൃതവ്രണഃ343.

ഏതേ കർമസു വിദ്വാംസസ്തതഃ സ്വർഗമുപാഗമൻ.

ഏതേ പ്രത്യക്ഷധർമാണസ്തഥാ യായാവരാഗണാഃ344.

ഋഷീണാമുഗ്രതപസാം ധർമനൈപുണ്യദർശിനാമ്.

സുരേശ്വരം സമാരാധ്യ ബ്രാഹ്മണാ വനമാശ്രിതാഃ345.

അപാസ്യോപരതാ മായാം ബ്രാഹ്മണാ വനമാശ്രിതാഃ.

അനക്ഷത്രാസ്തഥാ ധൃഷ്യാ ദൃശ്യന്തേ പ്രോഷിതാ ഗണാഃ346.

ജരയാ തു പരിദ്യൂനാ വ്യാധിനാ പരിപീഡിതാഃ.

ചതുർഥം ത്വാശ്രമം ശേഷം വാനപ്രസ്ഥാശ്രമാദ്യയുഃ347.

സദ്യസ്കാരീ സുനിർവാപ്യ സർവവേദസദക്ഷിണാമ്.

ആത്മയാജീ സൗമ്യമതിരാത്മക്രീഡാത്മസംശ്രയഃ348.

ആത്മന്യഗ്നിം സമാധായ ത്യക്ത്വാസർവപരിഗ്രഹമ്.

സദ്യസ്കശ്ച യജേദ്യജ്ഞാനിഷ്ടിം ചൈവേഹ സർവദാ349.

സദൈവ യാജിനാം യജ്ഞാനാത്മനീജ്യാ പ്രവർത്തതേ.

ത്രീനേവാഗ്നീംസ്ത്യജേത്സമ്യഗാത്മന്യേവാത്മനാ ക്ഷണാത്350 1.15.350.

പ്രാപ്നുയാദ്യേന വാ യച്ച തത്പ്രാശ്നീയാദകുത്സയൻ.

കേശലോമനഖാന്ന്യസ്യേദ്വാനപ്രസ്ഥാശ്രമേ രതഃ351.

ആശ്രമാദാശ്രമം സദ്യഃ പൂതോ ഗച്ഛതി കർമഭിഃ.

അഭയം സർവഭൂതേഭ്യോ യോ ദത്വാ പ്രവ്രജേദ്ദ്വിജഃ352.

ലോകാസ്തേജോമയാസ്തസ്യ പ്രേത്യ ചാനംത്യമശ്നുതേ.

സുശീലവൃത്തോ വ്യപനീതകല്മഷോ ന ചേഹ നാമുത്ര ചരന്തുമീഹതേ353.

അരോഷമോഹോ ഗതസംധിവിഗ്രഹഃ സ ചേദുദാസീനവദാത്മചിംതയാ.

യമേഷു ചൈവാന്യഗതേഷു ന വ്യഥഃ സ്വശാസ്ത്രശൂന്യോ ഹൃദിനാത്മവിഭ്രമഃ354.

ഭവേദ്യഥേഷ്ടാഗതിരാത്മയാജിനീ നിസ്സംശയേ ധർമപരേ ജിതേന്ദ്രിയേ.

അതഃപരം ശ്രേഷ്ഠമതീവസദ്ഗുണൈരധിഷ്ഠിതം ത്രീനതിവർത്യ ചാശ്രമാൻ355.

ചതുർഥമുക്തം പരമാശ്രമം ശൃണു പ്രകീർത്യമാനം പരമം പരായണമ്.

പ്രാപ്യ സംസ്കാരമേതാഭ്യാമാശ്രമാഭ്യാം തതഃ പരമ്356.

യത്കാര്യം പരമാത്മാർഥം തത്ത്വമേകമനാഃ ശൃണു.

കാഷായം ധാരയിത്വാ തു ശ്രേണീസ്ഥാനേഷു ച ത്രിഷു357.

യോ വ്രജേച്ച പരം സ്ഥാനം പാരിവ്രാജ്യമനുത്തമമ്.

തദ്ഭാവനേന സംന്യസ്യ വർതനം ശ്രൂയതാം തഥാ358.

ഏക ഏവ ചരേദ്ധർമം സിദ്ധ്യർഥമസഹായവാൻ.

ഏകശ്ചരതി യഃ പശ്യന്ന ജഹാതി ന ഹീയതേ359.

അനഗ്നിരനികേതസ്തു ഗ്രാമം ഭിക്ഷാർഥമാശ്രയേത്.

അശ്വസ്തനവിധാനഃ സ്യാന്മുനിർഭാവസമന്വിതഃ360.

ലഘ്വാശീ നിയതാഹാരഃ സകൃദന്നം നിഷേവയേത്.

കപാലം വൃക്ഷമൂലാനി കുചേലമസഹായതാ361.

ഉപേക്ഷാ സർവഭൂതാനാമേതാവദ്ഭിക്ഷു ലക്ഷണമ്.

യസ്മിന്വാചഃ പ്രവിശംതി കൂപേ പ്രാപ്താ മൃതാ ഇവ362.

ന വക്താരം പുനര്യാംതി സ കൈവല്യാശ്രമേ വസേത്.

നൈവ പശ്യേന്ന ശൃണുയാദവാച്യം ജാതു കസ്യചിത്363.

ബ്രാഹ്മണാനാം വിശേഷേണ നൈതദ്ഭൂയാത്കഥംചന.

യദ്ബ്രാഹ്മണസ്യാനുകൂലം തദേവ സതതം വദേത്364.

തൂഷ്ണീമാസീത നിംദായാം കുർവൻഭൈഷജ്യമാത്മനഃ.

യേന പൂർണമിവാകാശം ഭവത്യേകേന സർവദാ365.

ശൂന്യം യേന സമാകീർണം തം ദേവാ ബ്രാഹ്മണം വിദുഃ366.

യേനകേന ചിദാഛരിന്നോ യേനകേന ചിദാശിതഃ.

യത്ര ക്വചന ശായീ ച തം ദേവാ ബ്രാഹ്മണം വിദുഃ367.

അഹേരിവ ജനാദ്ഭീതഃ സുഹൃദോ നരകാദിവ.

കൃപണാദിവ നാരീഭ്യസ്തം ദേവാ ബ്രാഹ്മണം വിദുഃ368.

ന ഹൃഷ്യേത വിഷീദേത മാനിതോ മാനിതസ്തഥാ.

സർവഭൂതേഷ്വഭയദസ്തം ദേവാ ബ്രാഹ്മണം വിദുഃ369.

നാഭിനംദേത മരണം നാഭിനംദേത ജീവിതമ്.

കാലമേവ നിരീക്ഷേത നിർദേശം കൃഷകോ യഥാ370.

അനഭ്യാഹതചിത്തശ്ച ദാംതശ്ചാഹതധീസ്തഥാ.

വിമുക്തഃ സർവപാപേഭ്യോ നരോ ഗച്ഛേത്തതോ ദിവമ്371.

അഭയം സർവഭൂതേഭ്യോ ഭൂതാനാമഭയം യതഃ.

തസ്യ ദേഹവിമുക്തസ്യ ഭയം നാസ്തി കുതശ്ചന372.

യഥാ നാഗപദേ്ഽന്യാനി പദാനി പദഗാമിനാമ്.

സർവാണ്യേവാവലീയംതേ തഥാ ജ്ഞാനാനി ചേതസി373.

ഏവം സർവമഹിംസായാം ധർമോഽർഥശ്ച മഹീയതേ.

മൃതഃ സ നിത്യം ഭവതി യോ ഹിംസാം പ്രതിപദ്യതേ374.

അഹിംസകസ്തതഃ സമ്യഗ്ധൃതിമാന്നിയതേംദ്രിയഃ.

ശരണ്യസ്സർവഭൂതാനാം ഗതിമാപ്നോത്യനുത്തമാമ്375.

ഏവം പ്രജ്ഞാനതൃപ്തസ്യ നിർഭയസ്യ മനീഷിണഃ.

ന മൃത്യുരധികോഭാവഃ സോമൃതത്വം ച ഗച്ഛതി376.

വിമുക്തഃ സർവസംഗേഭ്യോ മുനിരാകാശവത്സ്ഥിതഃ.

വിഷ്ണുപ്രിയകരഃ ശാംതസ്തം ദേവാ ബ്രാഹ്മണം വിദുഃ377.

ജീവിതം യസ്യ ധർമാർഥം ധർമോരത്യർഥമേവ ച.

അഹോരാത്രാദി പുണ്യാർഥം തം ദേവാ ബ്രാഹ്മണം വിദുഃ378.

നിവാരിതസമാരംഭം നിർനമസ്കാരമസ്തുതിമ്.

അക്ഷീണം ക്ഷീണകർമാണം തം ദേവാ ബ്രാഹ്മണം വിദുഃ379.

സർവാണി ഭൂതാനി സുഖം രമംതേ സർവാണി ദുഃഖാനി ഭൃശം ഭവംതി.

തേഷാം ഭവോത്പാദനജാതഖേദഃ കുര്യാത്തു കർമാണി ച ശ്രദ്ദധാനഃ380.

ദാനം ഹി ഭൂതാഭയദക്ഷിണായാഃ സർവാണി ദാനാന്യധിതിഷ്ഠതീഹ.

തീക്ഷ്ണേ തനും യഃ പ്രഥമം ജുഹോതി സോനംതമാപ്നോത്യഭയം പ്രജാഭ്യഃ381.
ഉത്താനമാസ്യേന ഹവിർജുഹോതി അനംതമാപ്നോത്യഭിതഃ പ്രതിഷ്ഠാമ്.
തസ്യാംഗസംഗാദഭിനിഷ്കൃതം ച വൈശ്വാനരം സർവമിദം പ്രപേദേ382.
പ്രാദേശമാത്രം ഹൃദഭിസ്രുതം യത്തസ്മിൻപ്രാണേനാത്മയാജീ ജുഹോതി.
തസ്യാഗ്നിഹോത്രേ ഹുതമാത്മസംസ്ഥം സർവേഷു ലോകേഷു സദൈവ തേഷു383.
ദേവം വിധാതും ത്രിവൃതം സുവർണം യേ വൈ വിദുസ്തം പരമാർഥഭൂതമ്.
തേ സർവഭൂതേഷു മഹീയമാനാ ദേവാഃ സമർഥാ അമൃതം വ്രജംതി384.
വേദാംശ്ച വേദ്യം ച വിധിം ച കൃത്സ്നമഥോ നിരുക്തം പരമാർഥതാം ച.
സർവം ശരീരാത്മനി യഃ പ്രവേദ തസ്യാഭിസർവേ പ്രചരംതി നിത്യമ്385.
ഭൂമാവസക്തം ദിവി ചാപ്രമേയം ഹിരണ്മയം തം ച സമംഡലാംതേ.
പ്രദക്ഷിണം ദക്ഷിണമംതരിക്ഷേ യോ വേദനാപ്യാത്മനി ദീപ്തരശ്മിഃ386.
ആവർതമാനം ച വിവർതമാനം ഷൺനേമി യദ്ദ്വാദശാരം ത്രിപർവ.
യസ്യേദമാസ്യം പരിപാതി വിശ്വം തത്കാലചക്രം നിഹിതം ഗുഹായാമ്387.
യതഃ പ്രസാദം ജഗതഃ ശരീരം സർവാംശ്ച ലോകാനധിഗച്ഛതീഹ.
തസ്മിൻഹി സംതർപയതീഹ ദേവാൻസ വൈ വിമുക്തോ ഭവതീഹ നിത്യമ്388.
തേജോമയോ നിത്യമതഃ പുരാണോ ലോകേ ഭവത്യർഥഭയാദുപൈതി.
ഭൂതാനി യസ്മാന്നഭയം വ്രജംതി ഭൂതേഭ്യോ യോ നോ ദ്വിജതേ കദാചിത്389.
അഗർഹണീയോ ന ച ഗർഹതേന്യാൻസ വൈ വിപ്രഃ പ്രവരം സ്വാത്മനീക്ഷേത്.
വിനീതമോഹോപ്യപനീതകല്മഷോ ന ചേഹ നാമുത്ര ച യോർഥമൃച്ഛതി390.
അരോഷമോഹഃ സമലോഷ്ടകാംചനഃ പ്രഹീണശോകോ ഗതസംധിവിഗ്രഹഃ.
അപേതനിംദാസ്തുതിരപ്രിയാപ്രിയശ്ചരന്നുദാസീനവദേവ ഭിക്ഷുഃ391.

ഇതി ശ്രീപാദ്മപുരാണേ പ്രഥമേ സൃഷ്ടിഖംഡേ ക്ഷേത്രവാസമാഹാത്മ്യം നാമ പംചദശോധ്യായഃ15.
